

MEDDELELSESBOG

FOR

Værestederne

År 2024

En kortlægning
af væresteders
rammer og vilkår

En kortlægning af væresteders rammer og vilkår

Rapport 2024

Meddelelsesbog

for

Værestederne 2024

Standpunktsbedømmelsens udtryk:

Udmærket

for det udmærkede, helt fortrinlige standpunkt.

Meget tilfredsstillende

for det gode, sikre standpunkt.

Tilfredsstillende

for gennemsnitsstandpunktet.

Jævnt tilfredsstillende

repræsenterende, standpunktet lige under middel.

Mindre tilfredsstillende

for standpunktet, der kan anses for passabelt,
men heller ikke mere.

Ikke tilfredsstillende

for det uantagelige.

En kortlægning af rammer og vilkår for væresteder, baseret på data, som er indsamlet i perioden maj 2024 til juli 2024.

Udgiver:

Landsforeningen af Væresteder
Karetmagervej 11, 1.
7000 Fredericia
Tlf. 7592 4000
www.vaeresteder.dk

Oplag: 1000

Ansvarshavende:

Marika Sabroe

Redaktion og tekst:

Cecilie Brus
Camilla Linder
Mette Østergaard Jensen

Grafisk produktion:

Hanne Bennike, HR Offset

ISSN: ISBN: 978-87-992812-8-2

Indholdsfortegnelse

Forord	5
Baggrund for projektet	6
Projektets tilblivelse	6
Formål	6
Omlægning af hjemløseområdet	6
Baggrund for hjemløse-reformen	6
Incitamenter for en styrket implementering af Housing First- metoden	7
Kritikpunkter i hjemløse-reformen	8
Vigtigheden af fællesskaber udenfor boligen	8
Fællesskabende aktiviteter rummer nye muligheder for tidligere hjemløse	9
Tværsektorielle samarbejder	9
Styrket indsats på værestederne	10
Organisering og samarbejde på hjemløse-området	10
Metode	11
Spørgeskemaet	11
Dataindsamlingen	12
Begrebsafklaring	12
Værestedstanken	13
Væresteder som samfundets Guldæg	13
Organisationsformer	13
Samarbejde	14
Målgrupper og kernemålgrupper	14
Begrebsafklaring af tidligere hjemløse	16
Omlægning af paragraf 104 til paragraf 79 i Serviceloven	17
Analysedel 1: Præsentation af de deltagende væresteder	18
Værestedernes organisationsform	18
Geografisk fordeling af de deltagende værestederne	18
Analysedel 2: Værestedernes rammer og vilkår	21
Medarbejderkapacitet	21
Brugen af frivillige	22
Åbne og visiterede tilbud	23
Kernemålgrupper	25
Faglig kvalitet på værestederne	27
Aktivitetsniveau og variation i tilbud	29
Største styrker: rummelighed, at møde brugerne i øjenhøjde og en plads i fællesskabet	31
Værestedernes største udfordringer: personalemangel, nedskæringer og stor diversitet i målgruppen	32
Analysedel 3: Hvad kendetegner væresteder, der har brugere med hjemløseproblematikker	33
Uddybende besvarelser: hvordan kan værestedet indgå som samarbejdspartner i kommunens hjemløseindsats	36
Opsamling	37
Litteraturliste	38

Forord

I midt halvfemserne opstod der nye sociale mødesteder for mennesker i udsatte positioner. Det vidner en lang række af 30-års jubilæer for væresteder rundt i hele Danmark om i disse år.

Det er væresteder, der adskiller sig fra de varmestuer og folkekøkkener, som har eksisteret siden starten af det tyvende århundrede, ved at tilbyde aktiviteter til at skabe meningsfulde fællesskaber og med en høj grad af brugerinvolvering og -indflydelse. De var på mange måder et udtryk for en ny tidsånd i samfundet og på det sociale område. Tidsånden kan bedst kan illustreres ved at det fagkontor i Socialministeriet, der havde ansvaret for området, skiftede navn fra det ellers meget maleriske, men lidet flatterende "Kontoret for ressourcesvage personer" til "Kontoret for socialt udsatte".

De nye væresteder blev hurtigt en stor succes, en succes som i høj grad byggede på, at de blev etableret på værestedsbrugernes præmisser og lokale forhold. Men det gør også at ikke to væresteder er ens i forhold til organisering, rammer og vilkår.

Mangfoldigheden blev på mange måder en styrke, men det gjorde det også sværere at uddrage læring til "best practice", og på trods af regeringsprogrammer som "Fælles Ansvar I og II", så er værestedernes åbenlyse potentiale, som omdrejningspunktet i den sociale indsats, aldrig blevet forløst.

Det bliver tydeligt, når man ser på, hvor højt mennesker i udsatte positioner vægter værdien af deres værested i forhold til de mange andre indsatser de får. Men det står også i skærende kontrast til de økonomiske ressourcer værestederne bliver tildelt og den overrepræsentation værestederne har på kommunale sparekataloger år efter år.

Vi kan også konstatere, at antallet af kommuner, der har udarbejdet en væresteds strategi, er alarmerende lavt.

Værestedernes placering i den samlede kommunale indsats må derfor tilskrives en manglende viden på deres potentiale.

Denne Meddelelsesbog er dermed både en kortlægning samt et opråb til kommuner og Folketinget om at se potentialet i væresteder og hvordan værestederne kan bruges optimalt til gavn for målgruppen.

Som læser af Meddelelsesbogen kan man på de sidste sider markere egne standpunkter for værestedernes rammer og vilkår.

God læselyst

På vegne af Landsforeningen af Væresteder

Cliff Kaltoft, sekretariatschef

Baggrund for projektet

PROJEKTETS TILBLIVELSE

Projektet er gennemført af Landsforeningen af Væresteder med stor hjælp fra de deltagende væresteder. Midlerne¹ er blevet tildelt på baggrund af Landsforeningen af Væresteders årelange erfaring med at skabe fællesskaber gennem aktiviteter for mennesker i udsatte positioner, der giver mulighed for nye roller og øget mestrings-evne.

FORMÅL

Projektets overordnede formål er at styrke værestedernes rolle i samarbejdet med almene boligorganisationer, kommuner, herberger og forsorgshjem, så tidligere hjemløse kan opleve stærke, lokale fællesskaber i deres nye boligsituation.

Som en del af projektet har vi foretaget en kortlægning af de væresteder, som er medlemmer af Landsforeningen af Væresteder, for at få et bedre kendskab til værestedernes rammer og vilkår, faglige kvalitet og hvilke aktører de samarbejder med på hjemløseområdet. Dette giver os et solidt udgangspunkt for at udvikle og afprøve aktiviteter til tidligere hjemløse gennem et tværfagligt samarbejde mellem værestederne, de almene boligorganisationer, kommuner, herberger og forsorgshjem. For at kunne imødekomme målgruppens komplekse problemstillinger og mulige udfordringer med at indgå i fællesskaber, finder vi det afgørende at udvikle disse fællesskaber i et samarbejde på tværs af kommunale afdelinger og aktører på hjemløseområdet.

OMLÆGNING AF HJEMLØSEOMRÅDET

I Danmark har man siden 2009 arbejdet med at omlægge hjemløseindsatsen til at bekæmpe hjemløshed efter principperne i Housing First-tilgangen (Benjaminsen, 2023a, s. 19). Med introduktionen til Housing First, gjorde man op med den daværende Treatment-First tilgang, hvor borgeren skulle gennemgå behandling og udvikle sin boevne, før denne blev tilbudt en bolig. Ifølge Housing First tilgangen har borgeren en basal ret til at have en bolig samt at blive tilbudt en helhedsorienteret, social støtte baseret på en recovery- og borgerorienteret tilgang (Benjaminsen, 2023a, s. 24f).

---

¹ Projektet er finansieret af Social- og Boligministeriet

BAGGRUND FOR HJEMLØSEREFORMEN

International og dansk forskning viser en stærk evidens for effekten af Housing First

metoden. Danske undersøgelser peger på, at otte til ni ud af 10 borgere kommer ud af hjemløshed ved brug af Housing First-metoden (regeringen.dk, 2021, s. 7).

Selvom Housing First har en veldokumenteret effekt, har hjemløsheden herhjemme været stigende gennem en længere årrække, og Housing First metoden er langt fra udbredt til alle kommuner. En evaluering blandt 81 kommuner fra 2021 viser, at Housing First tilgangen blev anvendt i 39 ud af de 81 deltagende kommuner i perioden juli 2019 til juni 2020. Det svarer til, at kun otte procent af de borgere, der var hjemløse i denne periode i de 81 kommuner, var en del af en Housing First indsats. Evalueringen viser også en tendens til, at kommunerne især anvender CTI-metoden og at CTI og ICM bostøttemetoderne gives til borgere med et mere komplekst støttebehov, end metoderne er tiltænkt (Socialstyrelsen, 2021, s. 9f). Den begrænsede anvendelse af ACT-metoden kan hænge sammen med, at den opleves som værende for omkostningstung og omfattende at implementere for små og mellemstore kommuner. På den baggrund igangsatte Social- og Boligstyrelsen udviklingen af en modificeret ACT-metode, der er mindre omkostningstung (Socialstyrelsen, 2023). Den begrænsede udbredelse skal ses i sammenhæng med, at flere evalueringer har vist betydelige udfordringer med at implementere og forankre Housing First tilgangen både nationalt og lokalt i kommunerne (Benjaminsen, 2023a, s.19). Disse evalueringer har bidraget til en forståelse af, at en succesfuld implementering af Housing First-tilgangen kræver samarbejde på tværs af sektorer, en systematisk tilgang til at skaffe boliger og brug af de specialiserede, støttemetoder. Herunder at have de nødvendige ressourcer allokeret i indsatsen som modsvarer målgruppens behov (Benjaminsen, 2023a, s.19).

Incitamenter for en styrket implementering af Housing First- metoden

På den baggrund vedtog et samlet folketing den 4. maj 2023 en lovændring, som har til formål at omlægge hjemløseindsatsen med henblik på at gøre op med langvarig hjemløshed, reducere antallet af borgere i hjemløshed og at udbrede Housing First tilgange. Baggrunden for lovforslaget er aftalen *Fonden for blandede byer – flere billigere boliger og en vej ud af hjemløshed*, som blev indgået 26. november 2021 mellem Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, SF, Enhedslisten og Kristendemokraterne (sm.dk, 2024). Aftalen indebærer en række lovændringer på hjemløseområdet, som skal understøtte og skabe incitament til, at kommunerne tilvejebringer varige bolig- og støtteløsninger til borgere efter et §110 ophold og reducere opholdstiden på boformerne (Benjaminsen, 2023a, s. 28).

Kritikpunkter i hjemløserenformen

Hjemløserenformen er blevet udsat for kritik af flere interesseorganisationer. Blandt kritikpunkterne er blandt andet, at hjemløserenformen vil ramme skævt, da den er målrettet de hjemløse, der opholder sig på herberger og forsorgshjem. Her fremhæver Hus Forbi og De Hjemløses Landsorganisation (SAND), at hjemløserenformen ikke vil hjælpe de allermest udsatte hjemløse, som opholder sig på gaden (Svejstrup, 2023). Dette kan få konsekvenser for dem, som karakteriseres som sofasurfer og gadesovere, og som vil komme bagerst i køen, da kommunerne med den nye hjemløserreform ikke har samme økonomiske incitament til at hjælpe dem (Andersen, 2023). SAND har løbende fulgt, hvordan de hjemløse ude i kommunerne oplever konsekvenserne af reformen, og de kritiserer blandt andet kommunerne for at spare på etableringshjælpen til hjemløse. De oplever, at hjemløse hverken får den tilstrækkelige sociale støtte til at skabe et hjem eller får tildelt tilstrækkelig etableringshjælp til at kunne indrette boligen. De understreger vigtigheden af denne støtte på baggrund af, at mange personer i hjemløshed har meget svært ved at flytte ind i en bolig og gøre den til et hjem (Arbejderen, 2024).

VIGTIGHEDEN AF FÆLLESSKABER UDENFOR BOLIGEN

En rapport fra VIVE (2024) undersøger, hvordan fagprofessionelle og frivillige bedst kan støtte borgere i overgangen fra hjemløshed til at skabe og fastholde et meningsfuldt liv i egen bolig. En central indsigt er, at muligheden for at indgå i et fællesskab er afgørende for at fastholde boligen. Mange tidligere hjemløse har svært ved at indgå i fællesskaber, efter de er flyttet ind i deres bolig, og skal ofte balancere mellem gode og dårlige fællesskaber (Ibsen et al., 2024, s.31ff).

Rapporten fremhæver, at væresteder spiller en afgørende rolle i at støtte borgere i overgangen fra hjemløshed til bolig, og at sådanne fællesskaber bør ansues som essentielle for at fastholde et meningsfuldt liv i egen bolig. Peer-fællesskaber, hvor tidligere hjemløse støtter hinanden, er et særligt positivt aspekt. Her er det dog vigtigt at være opmærksom på, at visse fællesskaber kan forværre angst og risikoadfærd (Ibsen et al., 2024, s. 31f).

Undersøgelsen fremhæver desuden tid, helhedsorienteret støtte og tværsektorielt samarbejde som essentielt, for at lykkes med at støtte tidligere hjemløse i at indgå i fællesskaber og fastholde et meningsfuldt liv i egen bolig. Tid giver den fagprofessionelle eller frivillige mulighed for at agere brobygger, ved at følge borgerne til og fra fællesskaber og aktiviteter uden for boligen. Helhedsorienteret hjælp og tværsektorielt samarbejde er afgørende, da borgerne ofte har behov for hjælp til at løse komplekse problemstillinger, før de har mod på og overskud til at indgå i fællesskaber med andre (Ibsen et al., 2024, s. 32). Rapporten peger altså på, at væresteder har potentiale til at spille en endnu større rolle i forhold til at tilbyde stærke fællesskaber, som kan støtte dem i overgangen fra hjemløshed til egen bolig.

Vigtigheden af fællesskaber og væresteder for tidligere hjemløse kommer også til udtryk i resultaterne af Landsforeningen af Væresteders egen holdningsundersøgelse, hvor 956 værestedsbrugere blev spurgt til værestedets betydning i brugerens hverdag. Over halvdelen af respondenterne vurderede vigtigheden af væresteder til at være 9 eller 10 på en skala fra 1- 10, hvor 1 ikke er vigtigt og 10 er meget vigtigt, og 80 procent kom på værestedet mindst et par gange om ugen. For de fleste var det sociale aspekt centralt, da 80 procent kom for at møde andre mennesker, mens 40 procent kom for et måltid mad eller deltagelse i aktiviteter. Desuden lavede over en tredjedel frivilligt arbejde på værestederne (Landsforeningen af Væresteder, 2020). Denne deltagelse viser, at væresteder ikke blot er steder, hvor brugerne "drikker kaffe", men steder hvor de kan engagere sig aktivt og have medindflydelse. Aktiviteter på værestederne kan skabe fællesskaber, der styrker den enkeltes sociale netværk og selvværd. Derfor er væresteder afgørende for mennesker i socialt udsatte positioner. Både som et sted for social kontakt og som en platform for personlig udvikling gennem aktiv deltagelse (Landsforeningen af Væresteder, 2020, s.36ff).

Fælleskabende aktiviteter rummer nye muligheder for tidligere hjemløse

Undersøgelsen fra VIVE (2024) fremhæver, at tidligere hjemløse bør tilbydes et bredt fællesskabs- og aktivitetstilbud, da målgruppen har forskellige behov og interesser. Som inspiration nævner undersøgelsen positive eksempler på aktivitetsfællesskaber: idrætsfællesskaber, kreative fællesskaber, digitale fællesskaber og arbejdsfællesskaber. De forskellige aktivitetsformer har det til fælles, at de giver tidligere hjemløse mulighed for at indtage nye roller, end de før har været vant til i deres tidligere hjemløsesituation. Desuden kan aktiviteter fungere som et fælleskabende frirum, som giver mulighed for at sætte hverdagens bekymringer på hold og møde hinanden på nye betingelser (Ibsen et al., 2024, s. 64).

Endelig, er det vigtigt at gøre fællesskaberne tilgængelige for tidligere hjemløse både økonomisk, fysisk, materielt og socialt. Hvad angår social tilgængelighed, er det afgørende, at personalet omkring aktivitetsformen faciliterer samværet i aktiviteterne, da mange tidligere hjemløse har brug for, at det sociale samvær er struktureret og rammesat, når de begynder at søge nye fællesskaber (Ibsen et al., 2024, s. 64-70).

TVÆRSEKTORIELLE SAMARBEJDER

Der har de seneste par år været en stigende politisk og forskningsmæssig interesse for, hvordan civilsamfundet kan spille en rolle i håndteringen af svære samfundsproblemer. En ny Ph.d.-afhandling har undersøgt det aktuelle samarbejdslandsskab mellem civilsamfund og kommuner på socialområdet.

En central indsigt er, at mange danske kommuner har et voksende strategisk fokus på, at et tættere samarbejde mellem kommune og civilsamfundet kan bidrage til

en bedre løsning af væsentlige opgaver. Konklusionen lyder dog, at samarbejdet sjældent er ligeværdigt, fordi samarbejdet er baseret på det offentliges perspektiv på styring og værdiskabelse, hvilket spænder ben for udbyttet af samskabelsesinitiativerne (Espersen, 2024).

Styrket indsats på værestederne

På den baggrund, er det interessant at nævne projekt "Styrket indsats på væresteder", som et eksempel på et positivt samarbejde mellem kommuner og væresteder. I indsatsen indgik tre projektkommuner: Odense, Haderslev og Holstebro Kommune i en forsøgsordning, som i perioden fra 2014 til 2016 testede og udviklede indsatsen med støtte fra Landsforeningen af Væresteder og Socialstyrelsen. Indsatsen gik ud på at styrke værestedernes rolle i kommunernes tilrettelæggelse af den sociale indsats. Derfor afprøvede man at placere kommunale, fremskudte sagsbehandlere, misbrugsrådgivere og støttekontaktpersoner direkte ude på værestederne med henblik på at udvikle en samarbejdsmodel. Formålet med samarbejdsmodellen var at skabe en mere sammenhængende og koordineret hjælp og støtte, så flere udsatte borgere blev tilbudt en hurtigere og bedre hjælp end hidtil (Hjelmar et al., 2016, s.9f).

Evalueringen af indsatsen viser, at der er mange gevinster ved at styrke værestedernes rolle i den sociale indsats. De mest bemærkelsesværdige er, at den faglige indsats er blevet styrket over for målgruppen, og at det lykkedes at komme i kontakt med borgere, som man ikke havde kendskab til i forvejen, og at kontakten blev skabt tidligere end før (Hjelmar et al., 2016, s.9f).

Dette fremhæver, at værestederne har gode forudsætninger for at spille en mere central rolle i forhold til at styrke den sociale indsats over for borgere i udsatte positioner. Det skyldes, at værestederne er særligt gode til at etablere kontakt til og skabe tillidsfulde og motiverende indsatser for borgere i udsatte positioner samt at fungere som brobygger mellem udsatte borgere og kommunens øvrige tilbud på tværs af social-, sundheds- og beskæftigelsesområdet (Hjelmar et al., 2016, s. 9).

Endelig viser evalueringen, at enhedsudgifterne pr. borger varierede meget, men at udgifterne ikke var store. Odense Kommune erfarede, at antallet af udeblivelser fra jobcentret blev reduceret markant fra 13 procent til 1,5 procent, hvilket indikerer at indsatsen medfører mulighed for økonomiske besparelser (Hjelmar et al., 2016, s. 8).

Organisering og samarbejde på hjemløseområdet

Omstillingen til Housing First kræver generelt et tværsektorielt samarbejde mellem forskellige aktører og afdelinger både inden for og uden for kommunen (Benjaminson, 2023, s.11). Dette involverer udover socialområdet, jobcentret og ydelsesafdelingen, paragraf 110 boformerne, de almene boligorganisationer, behandlingsmæssige

indsatser og civilsamfundsorganisationer, der driver væresteder og lignende tilbud til de allermest udsatte borgere i målgruppen for Housing First (Benjaminsen, 2023, s. 99).

På baggrund af en kvalitativ undersøgelse af muligheder og udfordringer ved kommunernes anvendelse af Housing-First tilgangen, fremhæver en rapport, at udfordringer især opstår, når regler og krav i andre sektorer modarbejder indsatsen. Rapporten beskriver eksempler på praksisser, hvor borgere hurtigt bliver afsluttet ved udeblivelse fra aftaler. F.eks. i den almindelige bostøtteindsats eller i jobcentret, hvor borgere sanktioneres og trækkes i ydelse pga. en udeblivelse, hvilket kan indebære en risiko for, at borgeren ikke kan betale sin husleje. Der er også eksempler på lange sagsbehandlingstider i ydelsesafdelingen, hvilket kan betyde, at der ikke gives tilsagn til indskudslån hurtigt nok, når borgeren får et boligtilbud (Benjaminsen, 2023a, s.12 og 100). Disse eksempler er et udtryk for, at der generelt er udfordringer med, at aktørerne og de kommunale afdelinger ikke altid har kendskab til Housing First-indsatsen og den recovery-orienterede tilgang til borgerne, som indsatsen fordrer (Benjaminsen, 2023a, s. 83).

Metode

I dette kapitel beskrives, hvordan spørgeskemaet er blevet til, samt hvordan dataindsamlingen er foregået.

SPØRGESKEMAET

Udviklingen af spørgeskemaet er sket med en særlig opmærksomhed på følgende to kriterier:

- 1 En identifikation af, hvad der karakteriserer værestedernes rammer og vilkår (lovgivning, organisering, målgrupper og medarbejderressourcer), kvalitet (faglighed, aktiviteter, tilbud og brugerinddragelse) samt omfanget af værestedernes samarbejde med andre aktører på hjemløhedsområdet.

Disse spørgsmål skal identificere de forskellige forhold og muligheder, der gør sig gældende på værestederne, og give et indblik i den aktuelle praksis.

- 2 Spørgsmålene skal også være meningsfulde for personalet på værestederne og afspejle deres praksis, da personalet er den målgruppe, der kan give os adgang til den unikke viden om de enkelte væresteder.

Af den grund har vi testet spørgeskemaet blandt tre medarbejdere fra tre forskellige væresteder med henblik på at sikre spørgsmålenes relevans og forståelse, samt at alle svarkategorier i de enkelte spørgsmål var så dækkene som mulig.

Spørgeskemaet har vi inddelt i følgende tematikker:

- Baggrundsspørgsmål – herunder blandt andet værestedernes navn og geografiske placering ud fra postnummer.
- Rammer og vilkår – herunder spørgsmål om organisering, personaleressourcer, åbningstider og målgrupper.
- Faglig kvalitet – herunder spørgsmål om personalets faglighed, værestedernes aktiviteter og tilbud, tilgang til brugerinddragelse samt fokus på faglig refleksion og sparring.
- Samarbejde – herunder spørgsmål om, hvilke aktører på hjemløshedsområdet, der bliver samarbejdet med, behovet for at styrket dette samarbejde samt i hvilken grad værestederne oplever, at aktører på hjemløseområdet henviser brugere til værestederne.

DATAINDSAMLINGEN

Landsforeningen af Væresteder har som samlet organisation en unik adgang til en stor andel af landets væresteder. Da det desværre ikke var indenfor rammerne af dette projekt at kortlægge samtlige væresteder i Danmark, valgte vi i denne undersøgelse at indsamle data blandt vores medlemmer. Ud af 171 medlemmer identificerede vi 145 medlemmer, der betegner sig selv som væresteder, sociale caféer og varmestuer, som vi vurderede, var i målgruppe for vores undersøgelse. Herfra bliver væresteder brugt som samlebetegnelse.

Spørgeskemaet har vi distribueret digitalt via e-mails, der blev målrettet kontaktpersoner på værestederne. Disse kontaktpersoner har forskellige tilknytninger til værestederne. Nogle kontaktpersoner har lederfunktioner, andre er en del af det daglige personale eller i enkelte tilfælde tilknyttet værestedet som frivillig. Fælles for respondentgruppen, der har besvaret spørgeskemaet, er, at de har indsigt i det aktuelle væresteds virke. I nogle tilfælde har det ikke været muligt at målrette spørgeskemaet en kontaktperson, hvorfor spørgeskemaet blev sendt ud til en generisk mail. Indsamlingsperioden forløb fra maj 2024 til juli 2024. Ud af 145 væresteder besvarede 103 væresteder vores spørgeskema. Dette giver en svarprocent på 69,66.

BEGREBSAFKLARING

I det følgende præsenteres de væsentligste begreber, som indgår i rapporten. Indledningsvist beskrives Landsforeningen af Væresteders grundlæggende værdigrundlag, som danner rammer for forståelsen af et værested og det arbejde, som foregår ude på værestederne.

Værestedstanken

I samarbejde med værestederne har Landsforeningen af Væresteder udarbejdet 'værestedstanken', som er et fælles værdigrundlag for, hvad et værested er samt det arbejde, der foregår ude på værestederne. Et værested kan beskrives som et fristed og et helle fra samfundet udenfor. Samtidigt fungerer værestedet for mange både som en indgangs- og udgangsdør i forhold til den samlede sociale indsats for den enkelte bruger. Dermed har værestederne også ofte en brobyggende funktion. For nogen kan værestedet også have en mere permanent karakter. Værestedet skal derfor kunne drage omsorg for og støtte brugerne ud fra deres unikke livssituation. Med andre ord: "behandle alle lige på forskellig vis". Blandt det fælles værdigrundlag bygger værestedernes arbejde på værdier som: brugerinddragelse, rummelighed, aktiviteter og empowerment (Kaltoft & Thisgaard, 2005, s. 9-19).

Væresteder som samfundets Guldæg

Guldægget beskriver, hvordan værestederne har en unik rolle som bindeled mellem de forskellige dele af den samlede indsats, så brugeren oplever en sammenhængen- de og meningsgivende indsats. Heri ligger en vigtig opgave, da mange væresteds- brugere har svært ved at forstå og navigere i de mange forskellige tilbud og dets aktører. Guldægsmetaforen er et udtryk for, at den samlede effekt af værestedernes indsats kan være svær at måle nu og her, da den ofte fungerer som en katalysator for effekten i de øvrige dele af den samlede indsats. Forstået på den måde, at frugterne af værestedernes indsats ofte kommer til udtryk uden for værestedet, f.eks. i psykiat- rien eller rusmiddelbehandlingen (Kaltoft & Korff, 2015, s.18).

Organisationsformer

Vi har i spørgeskemaundersøgelsen defineret fem forskellige organisationsformer², da vi ønsker at afdække forskelle i, hvordan værestederne er organiseret. De fem forskellige kategorier er udarbejdet på baggrund af viden om Landsforeningen af Væresteders medlemmer og med inspiration fra en kvalitativ værestedsanalyse fra Socialforvaltningen i Københavns Kommune fra 2013 (kk.dk, 2013). Her skelnes mellem 'kommunale væresteder', 'selvejende væresteder' og 'selvejende væresteder med kommunal driftsoverenskomst'. Ud fra kendskabet til vores medlemmer har vi i denne undersøgelse valgt at tilføje yderligere to kategorier: 'værestedet er bruger- drevet/frivillig forening' og 'værestedet er indeholdt i en boligsocial helhedsplan'. Den sidstnævnte kategori, 'værestedet er indeholdt i en boligsocial helhedsplan', har vi defineret ud fra viden om, at de fælleshuse, hvor de boligsociale indsatser foregår, ofte har funktion af noget, der kunne minde om et værested (Sonne-Frederiksen et al., 2017). Vi forventer, at en relativ lille andel af værestederne i denne undersøgelse

---

² 'værestedet er indeholdt i en boligsocial helhedsplan', 'værestedet er selvejende', 'værestedet er selvejende med driftsoverenskomst', 'værestedet er kommunalt drevet' og 'værestedet er brugerdrevet/frivillig forening'.

vil identificere sig som sådan, men den har været vigtig at få repræsenteret, da værestedernes samarbejde med de almene boligorganisationer spiller en central rolle i projektet. Vi har derfor været nysgerrige på, hvor stor en andel af vores medlemmer, der identificerer sig med denne kategori. Derudover har Landsforeningen af Væresteder kendskab til flere brugerdevne/frivilligt organiserede væresteder blandt vores medlemmer, hvorfor denne kategori også har været vigtig at få repræsenteret.

Samarbejde

Et væsentligt begreb i denne undersøgelse er 'samarbejde', da vi er optaget af, hvordan vi kan styrke værestedernes eksisterende samarbejde om borgere i deres nye boligsituation.

Erfaringer fra projektet 'Styrket indsats på væresteder', der blev gennemført af Landsforeningen af Væresteder og Socialstyrelsen i samarbejde med tre kommuner i perioden 2014-2016 viste, at det var muligt at forbedre de kommunale indsatser overfor borgere i udsatte positioner, ved at styrke værestedernes rolle ved hjælp af en samarbejdsmodel, der satte fokus på at inddrage værestedernes særlige potentiale og kompetencer som bl.a. brobygger og tillidsskabende funktion over for socialt udsatte borgere (Hjelmar et al., 2016, s. 3-5).

Vi har i denne sammenhæng ønsket at kortlægge, hvilke aktører værestederne samarbejder med i den kommunale hjemløseindsats. Da formålet i første omgang er at kortlægge omfanget af både formelt, uformelt og netværksorienteret samarbejde har vi defineret samarbejde bredt, så det bliver et spørgsmål om, hvordan det enkelte værested selv vurderer et sådant samarbejde. Vi vil i den kommende kvalitative undersøgelse følge op på, hvordan dette samarbejde faktisk ser ud, og hvordan det fungerer i praksis.

Målgrupper og kernemålgrupper

I kortlægningen forsøger vi at afdække diversiteten af de problemstillinger, som brugere af værestederne har. Kortlægningen er dog ikke repræsentativ for alle værestedsbrugere i Danmark og er baseret på personalets kendskab til brugernes udfordringer. Derfor vil vi i det følgende give et indblik i de aktuelle problematikker, som personer i udsatte positioner selv angiver i Fællesskabsmålingen 2022.

Fællesskabsmålingen 2022 er national og inddeler et repræsentativt udsnit af den danske befolkning i tre grupper: majoritetsgruppen, eksklusionsgruppen og risikogruppen. De tre grupper er inddelt på baggrund af en tydelig differentiering i befolkningen, hvad angår omfanget af social eksklusion og omfanget af og kompleksiteten af udfordringer i forhold til økonomisk, social- og helbreds-mæssig karakter.

Risikogruppen udgør 24 procent af respondenterne. Gruppen er kendetegnet ved at vise tegn på social eksklusion, samt i nogen grad at opleve økonomiske, sociale og helbredsmæssige udfordringer (Benjaminsen et al., 2022a, s. 8f).

Eksklusionsgruppen udgør 5 procent af respondenterne. Gruppen er generelt kendetegnet ved at vise den højeste grad af social eksklusion, samt at opleve et komplekst samspil af økonomiske, sociale og helbredsmæssige udfordringer (Benjaminsen et al., 2022a, s. 16).

Fællesskabsmålingen 2022 indikerer, at den mest udsatte gruppe, eksklusionsgruppen, benytter væresteder i langt højere grad, end de to andre grupper. I 2021 svarede 18 procent af respondenterne i eksklusionsgruppen, at de inden for de seneste seks måneder har benyttet et værested. I risikogruppen gjaldt det for 2 procent, mens kun 0,5 procent af majoritetsgruppen har benyttet et værested (Benjaminsen et al., 2022a, s. 109). Fællesskabsmålingen spørger også ind til, om respondenterne har befundet sig en i hjemløsesituation³ inden for de seneste to år. Svarfordelingen i 2021 viser, at eksklusionsgruppen har en markant forhøjet risiko for hjemløshed sammenlignet med de øvrige grupper, nemlig 25 procent i eksklusionsgruppen sammenlignet med de to øvrige grupper, hhv. 3 procent for risikogruppen og 0,5 procent for majoritetsgruppen (Benjaminsen et al., 2022a, s.111).

Derudover er det bemærkelsesværdigt, at en stor del af respondenterne i eksklusionsgruppen (56 procent) ikke har tillid til at kunne få den hjælp og service fra kommunen, som de har behov for. I risikogruppen var der dog færre, der gav udtryk for manglende tillid til kommunen, end ved den foregående måling i 2016.

Den udbredte mistillid blandt eksklusionsgruppen kan forklares yderligere gennem andre opgørelser i Fællesskabsmålingen, som viser, at en betydelig del af eksklusionsgruppen angiver at have behov for forskellige former for hjælp og støtte til psykiske lidelser, fysiske helbredsproblemer eller håndtering af økonomi, men at der samtidig er en betydelig del, der ikke føler, at de får den hjælp og støtte, de har behov for (Benjaminsen et al., 2022a, s. 115).

Endelig, er det væsentligt at nævne, at Fællesskabsmålingen 2022 viser, at ensomhed er en stor udfordring i risiko- og eksklusionsgruppen. Mens kun få i majoritetsgruppen føler sig ensomme, gælder dette for en betydelig del af risikogruppen og for en meget stor del af eksklusionsgruppen. Blandt eksklusionsgruppen føler 78 procent sig svært ensomme, mens 85 procent i høj eller nogen grad føler sig ensomme.

---

³ Respondenterne er blevet adspurgt: 'Har du inden for de seneste to år været i en situation, hvor du måtte overnatte hos familie og venner, på et herberg, på gaden eller lignende, fordi du ikke havde et sted at bo?'

Fælleskabsmålingen viser også en sammenhæng mellem følelsen af svær ensomhed og deltagelse i fritidsaktiviteter. For både risikogruppen og eksklusionsgruppen er der en tendens til, at en lidt lavere andel føler sig svært ensomme blandt dem, der deltager i fritidsaktiviteter. For eksklusionsgruppen gælder dog, at flertallet af dem, der deltager i fritidsaktiviteter, samtidigt føler sig svært ensomme. Dette må antages at afspejle de komplekse udfordringer, som eksklusionsgruppen oplever på andre områder af tilværelsen, herunder en begrænset kontakt med familie og venner samt en stigende pessimisme i forhold til fremtiden⁴ (Benjaminsen et al., 2022a, s.132).

Begrebsafklaring af tidligere hjemløse

Som nævnt i projektets formål, er projektet afgrænset til at omfatte tidligere hjemløse. I spørgeskemaundersøgelsen blandt personalet på værestederne har vi spurgt ind til værestedernes kernemålgrupper, herunder om de har kendskab til brugere med hjemløseproblematikker. Denne definition er anvendt ud fra en erkendelse af, at det kan være svært for personalet på værestederne at vurdere, hvorvidt brugerne er tidligere hjemløse eller befinder sig i usikker boligsituation, særligt fordi nogle brugere kan benytte værestedet anonymt, hvorfor personalet ikke altid har kendskab til brugernes problemstillinger. Dette bakkes op af den danske hjemløshedsforskning, som peger på, at grupper i udsatte positioner ofte har flere bevægelser ind og ud af hjemløshed. (Benjaminsen & Enemark, 2017, s.17).

Da kernemålgruppen for projektet tidligere har befundet sig i hjemløshed, er det relevant at definere begrebet hjemløshed. Her læner vi os på ad VIVES definition af hjemløshed, der tager udgangspunkt i den europæiske ETHOS-klassifikation⁵ af hjemløshed, som er udarbejdet af FEANTSA⁶:

“Som hjemløse regnes personer, som ikke disponerer over egen (ejet eller lejet) bolig eller værelse, men som er henvist til midlertidige boalternativer, eller som bor midlertidigt og uden kontrakt hos familie, venner eller bekendte. Som hjemløse regnes også personer uden et opholdssted den kommende nat⁷.

”(Benjaminsen, 2022b, s.106)

---

⁴ Eksklusionsgruppen er andelen, der i mindre grad eller slet ikke ser optimistisk på fremtiden steget fra 44 % i 2016 til 70 % i 2021 (Benjaminsen, 2022b, s.38).

⁵ Europæisk Typologi over Hjemløshed og Boligmæssig Eksklusion (

⁶ Fédération Européenne d'Associations Nationales Travaillant avec les Sans-Abri AISBL

⁷ Bemærk, at personer regnes som hjemløse, hvis de befinder sig under kriminalforsorgen, psykiatriske hospitaler og behandlingsinstitutioner for stofbrugere eller lign. tilbud, hvis der er tale om personer, der efter løsladelse eller udskrivning ikke har en bolig til rådighed

Omlægning af paragraf 104 til paragraf 79 i Serviceloven

I november 2023 udsender Social- og Boligministeriet en orientingsskrivelse, der fordrer en omlægning af tilbuddene fra at være en ydelse, som kommunerne 'skal' støtte (Serviceloven, 2022, §104) til at være en ydelse, som kommunerne 'kan' støtte (Serviceloven, 2022, §79). Begrundelsen for omlægningen er, at der ikke er hjemmel til, at en borger kan møde op efter selvmøderprincippet i et aktivitets- og samværs-tilbud oprettet efter paragraf 104, selvom dette har været praksis i årevis (SKR nr. 9014 af 15/11/2023). Selvmøderprincippet henviser til, at man kan benytte tilbuddet direkte fra gaden uden forudgående visitation af myndighed (Krog et al., 2024). I et debatindlæg i Altinget fremhæver seks sociale tilbud og Selveje Danmark tre store udfordringer ved omlægningen af paragraf 104 tilbud til paragraf 79 tilbud:

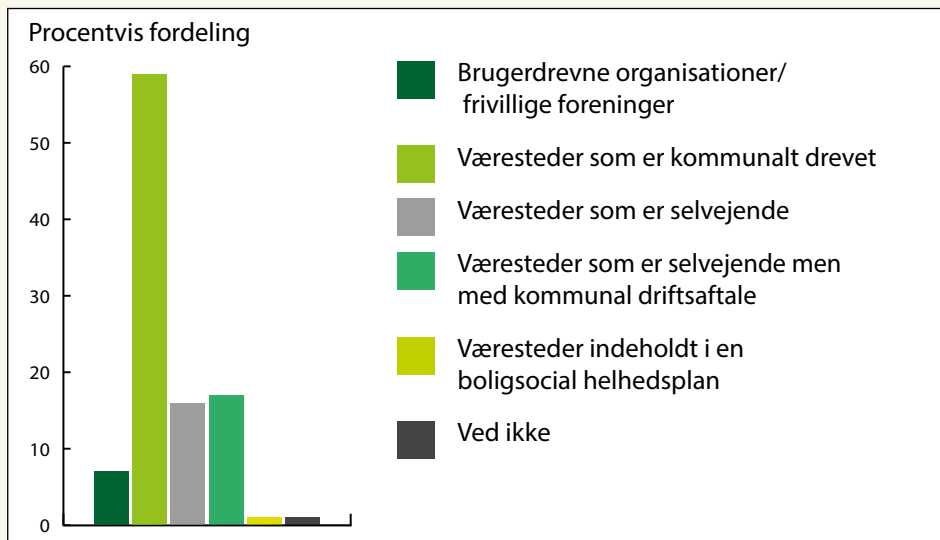
- 1 Kommunerne er ikke længere forpligtede til at støtte tilbuddene. Dette gør det til et nemt sted at spare i kommunernes budgetplanlægning. Hvis kommunerne ikke vil støtte tilbuddene, skal tilbuddene finansiere sig selv eller søge ekstern finansiering. I sidste ende kan det betyde, at tilbuddene bliver nødt til at lukke.
- 2 Traditionelt er midler til paragraf 79 blevet uddelt til tilbud på ældreområdet, f.eks. seniorklubber. Det er på nuværende tidspunkt uklart, hvordan kommunerne vil fordele midlerne fremadrettet, da det nu også skal dække de målgrupper, der benytter sig af værestedstilbuddene.
- 3 For det tredje er det kommunen, der beslutter persongruppen, og hvordan tilbuddene skal tilrettelægges og udformes. Muligheden for hurtigt at iværksætte nye tilbud og tiltag i civilsamfundet begrænses, hvis det fremadrettet bliver kommunerne, der kan beslutte persongrupperne og rammerne for tilbuddene (Krog et al., 2024).

Analysedel 1: Præsentation af de deltagende væresteder

VÆRESTEDERNES ORGANISATIONSFORM

I dette kapitel fremhæver vi nogle generelle karakteristika blandt de deltagende væresteder.

Som nævnt tidligere, har vi inddelt værestedernes organisationsformer i fem kategorier. Organisationsformerne blandt de 103 væresteder fordeler sig således:

Da kun et enkelt værested placerer sig i kategorien 'Værestedet er indeholdt i en boligsocial helhedsplan', bliver denne ikke fremhævet i analyserne. Et enkelt værested placerer sig i kategorien Ved ikke, hvilket enten kan være et udtryk for, at den person, der har besvaret spørgeskemaet, ikke har kendskab til værestedets organisationsform, eller at de fem mulige organisationsformer ikke har været repræsentative for dette værested. Denne kategori vil heller ikke indgå i analyserne.

GEOGRAFISK FORDELING AF DE DELTAGENDE VÆRESTEDERNE

I det følgende opgøres, hvordan de deltagende væresteder fordeler sig på fem forskellige kommunetyper⁸. De fem kommunetyper er udarbejdet af Danmarks Statistik og kan hjælpe os til at få indblik i den geografiske fordeling af værestederne. I

⁸ Danmarks Statistik opdeler kommunerne i fem grupper baseret på 1) største by i kommunen 2) tilgængelighed til job. Disse kriterier er valgt for at kunne vise om kommunen har en by af en vis størrelse by/land dimension), og om kommunen ligger "centralt" eller "yderligt" (Danmarks Statistik 2018).

følgende tabel ses de repræsenterede kommuner i undersøgelsen fordelt på de fem kommunetyper: landkommuner, oplandskommuner, provinsbykommuner, storbykommuner og hovedstadskommuner. Nederst i tabellen præsenteres det samlede antal væresteder og kommuner repræsenteret i hver kommunetype:

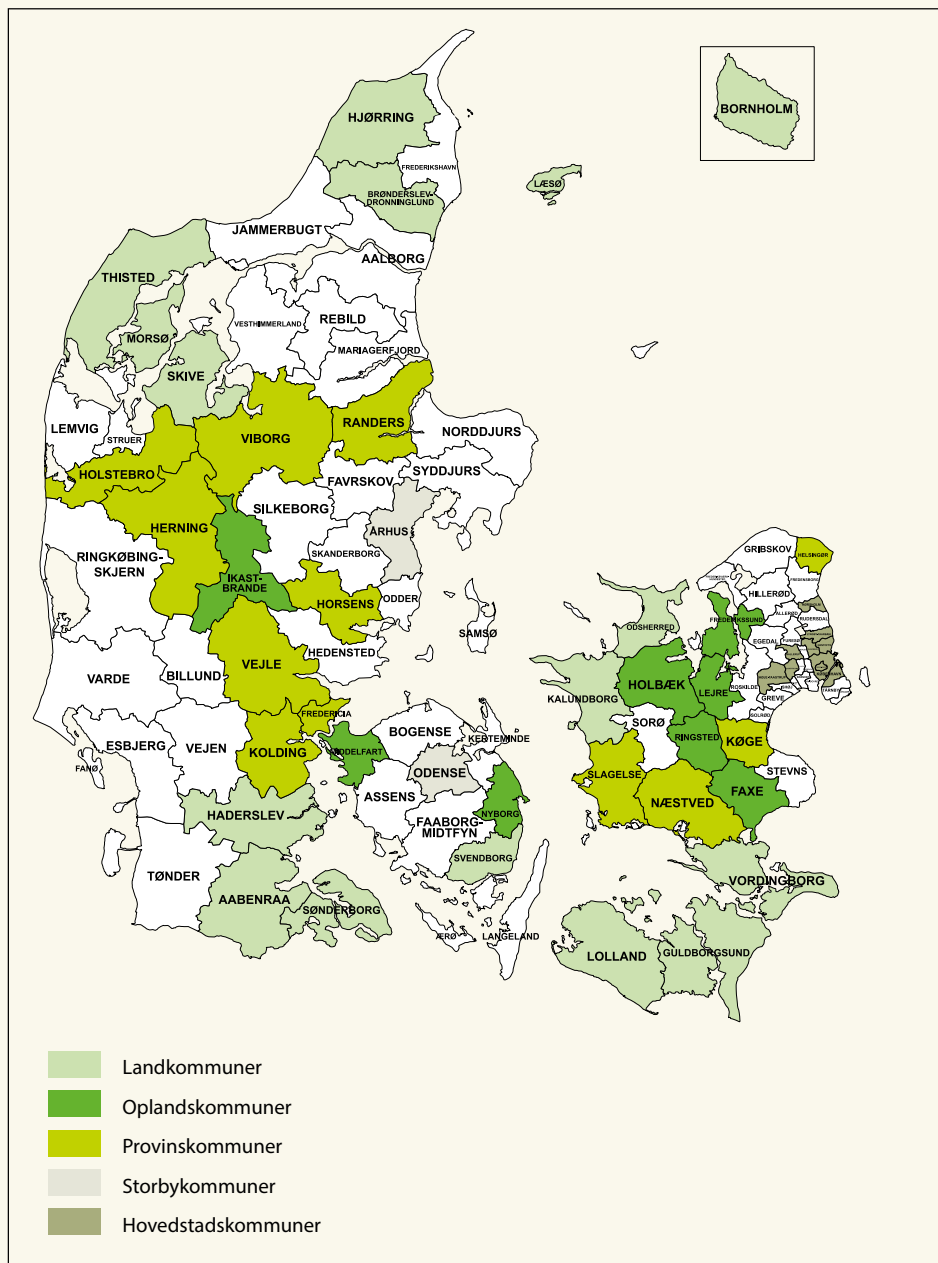
Tabel 1: Fordelingen af antal væresteder og kommuner inden for de 5 kommunetyper

	Landkommuner	Oplandskommuner	Provinskommuner	Storbykommuner	Hovedstadskommuner
	Rønne	Frederikssund	Helsingør	Odense	Albertslund
	Guldborgsund	Faxe	Køge	Aarhus	Ballerup
	Kallundborg	Holbæk	Næstved		Frederiksberg
	Lolland	Lejre	Slagelse		Gentofte
	Odsherred	Ringsted	Fredericia		Gladsaxe
	Vordingborg	Middelfart	Kolding		Høje Taastrup
	Haderslev	Nyborg	Vejle		Hørsholm
	Svendborg	Ikast / Brande	Herning		København
	Sønderborg		Holstebro		Lyngby/Taarbæk
	Aabenraa		Horsens		
	Skive		Randers		
	Brønderslev		Viborg		
	Hjørring				
	Læsø				
	Morsø				
	Thisted				
Antal kommuner	16 ud af 31	8 ud af 24	12 ud af 16	2 ud af 3	9 ud af 24
Antal Væresteder	33	10	31	9	20

Størstedelen af de væresteder, der har deltaget i undersøgelsen, ligger i land- og provinsbykommuner. Her er henholdsvis 33 og 31 væresteder repræsenteret, fordelt på 16 og 12 kommuner. I hovedstadskommunerne har 20 væresteder deltaget, fordelt på ni kommuner. I oplandskommunerne har ti væresteder deltaget, fordelt på otte ud af 24 kommuner. I storbykommunerne har ni væresteder deltaget, fordelt på to ud af tre kommuner. Aalborg er, som den eneste af de i alt tre storbykommuner, ikke repræsenteret i undersøgelsen⁹. Samlet set er 47 forskellige kommuner repræsenteret i undersøgelsen. På følgende Danmarkskort ses den geografiske fordeling af værestederne på de fem kommunetyper:

⁹ Tre væresteder i Aalborg fik tilsendt spørgeskemaet, men ville af forskellige grunde ikke deltage i spørgeskemaundersøgelsen.

Danmarkskort over den geografiske fordeling af væresteder (inddelt efter de fem kommunetyper).

Analysedel 2: Værestedernes rammer og vilkår

I dette kapitel præsenteres værestedernes medarbejderkapacitet, hvordan værestederne fordeler sig på henholdsvis åbne og visiterede tilbud samt værestedernes kernemålgrupper. Dette har til formål at få indsigt i forskelle i værestedernes rammer og vilkår.

MEDARBEJDERKAPACITET

For at få indsigt i værestedernes medarbejderkapacitet har vi i spørgeskemaet spurg ind til, hvordan værestedernes medarbejdere fordeler sig på følgende kategorier: fuldtidsmedarbejder (ordinær ansættelse), deltidsmedarbejder (ordinær ansættelse), ansat på særlige vilkår, frivillige udefra eller fra brugergruppen, personer i samfundstjeneste aktivering/arbejdsprøvning, studerende og elever (f.eks. pædagog, socialrådgiver, SOSU, PAU). Herunder skulle de også oplyse medarbejdernes samlede antal timer pr. uge inden for hver kategori. I dette afsnit vil vi præsentere tallene for gruppen af ordinært fuldtids- og deltidsansatte, medarbejdere ansat på særlige vilkår samt gruppen af frivillige udefra eller fra brugergruppen. Besvarelser fra i alt 92 væresteder vil indgå i denne del af analysen.

Følgende tabel viser det gennemsnitlige antal timer, værestederne har åbent med personale inden for den enkelte organisationsform¹⁰ samt det samlede og gennemsnitlige antal timer for værestedernes ordinære deltids- og fuldtidsansatte og ansatte på særlige vilkår:

Tabel 2: Oversigt over timefordelingen af bemandede åbningstider og medarbejdertimer fordelt på organisationsform.

Organisationsform	Antal timer åbent med personale pr. uge (i alt)	Samlet antal timer (ordinære ansættelser og ansatte på særlige vilkår)	Gennemsnitlige fordeling af timer pr. uge inden for de forskellige organisationsformer
Selvejende (16 %)	26,3 timer pr. uge	1348 timer	89,8 timer
Selvejende med driftsoverenskomst (17 %)	33,7 timer pr. uge	1901 timer	111,8 timer
Kommunale (59 %)	36,5 timer pr. uge	6448 timer	119,4 timer

¹⁰ De brugerdrevne væresteder har vi valgt at udelade fra denne del af analysen, da de pr. definition ikke har ansat personale, og fordi frivillige ikke indgår i denne beregning.

Af tabellen fremgår det, at de kommunale og selvejende væresteder med driftsaftale gennemsnitligt har åbent længst tid med bemanding i hhv. 36,5 og 33,7 timer per uge. Til sammenligning har de selvejende væresteder åbent med personale 26,3 timer om ugen. Kigger vi på det gennemsnitlige antal timer med lønnet personale,¹¹ kan der ligeledes ses en tydelig forskel. De kommunale og selvejende væresteder med driftsaftale har langt flere medarbejderressourcer, mens de selvejende uden driftsaftale har markant færre medarbejderressourcer.

Tallene kan også indikere, at frivillige medarbejdere er en højest nødvendig ressource for at sikre driften på mange af værestederne og særligt blandt de selvejende og selvejende med driftsaftale, som vi under afsnittet om 'Brugen af frivillige' også kan se, i langt højere grad gør brug af frivillige.

Kigger vi på tværs af alle organisationsformer har 32 ud af i alt 92 væresteder udelukkende ansat lønnet personale, dvs. ordinære fuldtids- eller deltidsansatte. Disse væresteder er i overvejende grad kommunale, foruden to selvejende og én selvejende med kommunal driftsaftale. I alt har 26 ud af de 92 væresteder udelukkende deltidsmedarbejdere ansat. På tværs af alle væresteder er der i gennemsnit ansat 1,9 deltidsmedarbejder og 1,8 fuldtidsmedarbejder.

Brugen af frivillige

I følgende tabel ses det procentvise antal frivillige og frivillige med brugerbaggrund inden for seks forskellige kategorier, der går fra 0-20 plus frivillige opdelt i de fire organisationsformer.¹²

Tabel 3: Oversigt over antallet af frivillige fordelt på organisationsform.

Organisations- form	0 frivillige	1-5 frivillige	6-10 frivillige	11-15 frivillige	16-20 frivillige	20+ frivillige
Selvejende	13 %	13 %	33 %	7 %	7 %	27 %
Selvejende med kommunal driftsaftale	12 %	13 %	29 %	6 %	6 %	41 %
Kommunalt drevet	55 %	33 %	8 %	4 %	0 %	0 %
Brugerdrevet	20 %	20 %	40 %	0 %	0 %	20 %

¹¹ Gennemsnit beregnet på baggrund af det samlede antal timer for deltids- og fuldtidsansatte på ordinære vilkår samt ansatte på særlige vilkår (f.eks. ansatte i flexjob)

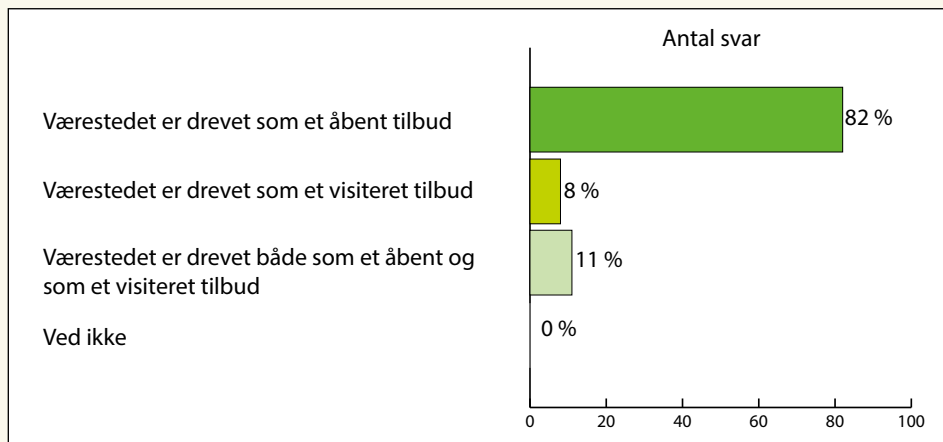
¹² Antallet af væresteder i hver organisationsform varierer i dette spørgsmål fra det samlede antal besvarelser i undersøgelsen. Tallene bygger på 90 besvarelser i alt.

Tabellen viser, at blandt de fire organisationsformer er det de selvejende væresteder med kommunal driftsaftale, som har den største tendens til at benytte mere end 20 frivillige eller '20 plus frivillige'. Dette kan være et udtryk for, at der er brug for frivilligressourcen, og samtidig kan det indikere, at værestedernes driftsaftaler med kommunerne gør det muligt at tiltrække og organisere et større antal frivillige. Derudover er der en tendens til, at de kommunale væresteder bruger langt færre frivillige end de øvrige organisationsformer. Her har over halvdelen svaret, at der ikke er frivillige tilknyttet værestedet. Dette kan være et udtryk for, at driften er mindre afhængig af frivillige.

ÅBNE OG VISITEREDE TILBUD

Følgende diagram viser, hvordan værestederne fordeler sig på henholdsvis åbne, visiterede eller både åbne og visiterede tilbud:

Diagram 1: Oversigt over fordelingen af åbne- og visiterede tilbud

Langt størstedelen, nemlig 82 procent, svarer, at værestedet er drevet som et åbent tilbud. Hertil svarer 8 procent, at værestedet kræver visitation og 11 procent, at værestedet både fungerer som et åbent og visiteret tilbud.

Kigger vi nærmere på gruppen af væresteder, der har svaret, at de er drevet som åbne tilbud (82 procent), kan vi i følgende tabel se, hvordan de har besvaret spørgsmålet om, hvilke målgrupper der kommer på værestedet. Værestederne kunne i dette spørgsmål markere flere målgrupper, da vi var interesserede i at indfange diversiteten af de problemstillinger, som personalet møder på værestederne:

Tabel 4: Oversigt over målgrupper på hhv. åbne- og visiterede tilbud.

	Personer med psykiske sårbarheder	Personer med fysiske funktions	Personer med misbrug	Personer med tidligere misbrug	Personer med hjemløseproblematikker	Personer i prostitution	Personer med anden etnisk baggrund	Personer med ensomhedsproblematikker
Åbne tilbud 82 %	98 %	67 %	63 %	90 %	40 %	20 %	63 %	94 %
Visiterede tilbud 100 %	100 %	50 %	75 %	75 %	13 %	13 %	50 %	63 %

Svarfordelingen viser, at 98 procent af de åbne tilbud svarer, at personer med psykiske sårbarheder og/eller diagnoser kommer på værestedet. Herudover svarer 94 procent af de åbne tilbud, at personer med ensomhedsproblematikker kommer på værestedet og 90 procent svarer, at personer med tidligere misbrug benytter værestedet. Blandt de åbne tilbud svarer en mindre andel, nemlig 20 procent, at personer i prostitution kommer på værestedet. 49 procent af de åbne tilbud svarer, at personer med hjemløseproblematikker benytter værestedet. De åbne tilbud har i gennemsnit angivet, at 5,4 forskellige målgrupper benytter værestedet.

Blandt gruppen af visiterede væresteder viser svarfordelingen, at alle otte visiterede tilbud i undersøgelsen, dvs. 100 procent svarer, at personer med psykiske sårbarheder og/eller diagnoser er en del af den målgruppe der visiteres til værestedet. Derudover svarer 75 procent af de visiterede tilbud, at personer med misbrug og tidligere misbrug er en del af de målgrupper, der visiteres til værestedet. 13 procent af de visiterede tilbud svarer, at henholdsvis personer i prostitution og personer med hjemløseproblematikker er en del af de målgrupper, der bliver visiteret til værestedet. Beregner vi gennemsnittet af forskellige målgrupper, der bliver visiteret, er der i gennemsnit markeret 4,4 forskellige målgrupper. Vi gør her opmærksom på, at antallet af visiterede væresteder er langt mindre repræsenteret i undersøgelsen (8 %), hvorfor vi kun bruger sammenligningen til at danne os et overordnet billede af forskelle i målgrupperne.

Svarfordelingerne viser, at værestederne oplever en relativ stor diversitet i målgruppernes problemstillinger blandt både visiterede og åbne tilbud. Når gruppen af åbne tilbud i gennemsnit angiver et højere antal forskellige målgrupper, kan det skyldes, at de åbne tilbud generelt henvender sig til en bredere målgruppe, mens de visiterede

de tilbud pr. definition er mere specialiserede, da de kræver forudgående visitation. Fx angiver 75 procent af de visiterede tilbud, at personer med misbrug kommer på værestedet sammenlignet med 63 procent blandt de åbne tilbud. Omvendt svarer 49 procent af de åbne tilbud, at personer med hjemløseproblematikker benytter værestedet, mens kun 13 procent blandt de visiterede tilbud svarer, at personer med hjemløseproblematikker bliver visiteret til værestedet. Det kan være et udtryk for, at de åbne tilbud er mere tilgængelige for denne målgruppe, da de kan komme ind direkte fra gaden og benytte sig af tilbuddet.

Vi kan ud fra besvarelsenerne ikke sige noget om kompleksiteten af de problemstillinger, som brugerne har. Her viser en holdningsundersøgelse blandt værestedsbrugere fra 2020, at denne gruppe i gennemsnit peger på at have 3,1 forskellige problemstillinger, som de kæmper med i hverdagen. Her udgør 'psykisk sygdom/udfordringer', 'mig selv', 'fysisk sygdom/udfordringer' og 'ensomhed' de udfordringer, som nævnes hyppigst blandt gruppen af værestedsbrugere (Landsforeningen af Væresteder, 2020, s. 17-20).

KERNEMÅLGRUPPER

I følgende tabel præsenteres data om værestedernes kernemålgrupper, og herudover den procentvise fordeling der viser, om værestederne har eller ikke har brugere med hjemløseproblematikker, der benytter værestedet. Vi har spurgt ind til kernemålgruppen for at forstå, hvilken målgruppe, værestederne vurderer, at der primært kommer på værestedet. I tabellen er værestederne inddelt efter organisationsformerne. Inddelingen i organisationsformer er udarbejdet ud fra data, hvor der ses et tydeligt mønster i, at organisationsformen har betydning for, hvordan de øvrige parametre, herunder rammer og vilkår og faglig kvalitet, påvirkes. En vigtig pointe er dog, at der stadig er variation inden for de enkelte organisationsformer.

Tabel 5: Oversigt over kernemålgrupper fordelt på organisationsform

Organisationsform	Kernemålgruppe	Gennemsnitsalder på værestedets kernemålgruppe	Væresteder der har/ikke har brugere med hjemløseproblematikker
Brugerdrevne (7 %)	43 % Personer med tidligere misbrug 29 % Personer med psykiske sårbarheder og/eller diagnoser 29 % Personer med ensomhedsproblematikker	86 % 36-55 år 14 % 56-68 år	14 % Ja 86 % Nej
Selvejende (16 %)	38 % Personer med ensomhedsproblematikker 25 % Personer med psykiske sårbarheder og/eller diagnoser 19 % Personer med misbrug 13 % Personer med hjemløseproblematikker 6 % Personer med tidligere misbrug	6 % 18-35 år 69 % 36-55 år 25 % 56-68 år	69 % Ja 31 % Nej
Selvejende med driftsaftale (17 %)	35 % Personer med psykiske sårbarheder og/eller diagnoser 29 % Personer med ensomhedsproblematikker 24 % Personer med misbrug 12 % Personer med tidligere misbrug	65 % 36-55 år 35 % 56-68 år	53 % Ja 41 % Nej 6 % Ved ikke
Kommunale (59 %)	67 % Personer med psykiske sårbarheder og/eller diagnoser 13 % Personer med misbrug 10 % Personer med ensomhedsproblematikker 8 % Personer med tidligere misbrug 2 % Personer med hjemløseproblematikker	2 % 18-35 år 79 % 36-55 år 20 % 56-68 år	31 % Ja 66 % Nej 3 % Ved ikke

Overordnet set viser fordelingen af kernemålgrupper, at værestederne har svaret, at personer med psykiske sårbarheder og/eller diagnoser udgør den største kerne-gruppe på tværs af de forskellige organisationsformer. Særligt blandt de kommunale væresteder og selvejende med driftsaftale, hvor henholdsvis 67 og 35 procent har svaret, at personer med psykiske sårbarheder og/eller diagnoser udgør kernemål-gruppen. Personer med ensomhedsproblematikker er den kernemålgruppe, der er mest udbredt blandt de selvejende væresteder, men er også bredt repræsenteret inden for både brugerdevne, selvejende med driftsaftale og kommunale væresteder. Personer med misbrug og tidligere misbrug udgør også kernemålgruppen på tværs af flere af organisationsformerne. Kun to selvejende væresteder samt et kommunalt drevet værested svarer, at personer med hjemløseproblematikker udgør kernemål-gruppen.

I forlængelse af værestedernes kernemålgrupper, har vi også undersøgt, om organisationsformen kan indikere noget om værestedernes kapacitet og tilbøjelighed til at håndtere hjemløseproblematikker. Af tabellen ovenfor fremgår, hvorvidt værestederne har brugere med hjemløseproblematikker. Her ses det, at de selvejende væresteder er den gruppe, der på tværs er organisationsformerne, har den største andel af væresteder, der er i kontakt med brugere med hjemløseproblematikker (69 procent). Næste efter de selvejende med kommunal driftsaftale (53 procent). Til sammenligning har gruppen af kommunale væresteder en betydelig lavere andel af væresteder, der har brugere med hjemløseproblematikker (31 procent). Det kan være et udtryk for, at de kommunale væresteder ofte har en bredere målgruppe, eller at de i højere grad er bundet af kommunale strategier og retningslinjer, som måske ikke specifikt fokuserer på at inddrage værestederne i deres arbejde med hjemløseindsatsen. Blandt den lille gruppe af brugerdevne væresteder svarer 14 procent, at de er i kontakt med personer med hjemløseproblematikker. Dette kan være et udtryk for, at de typisk drives af frivillige kræfter og har færre ressourcer og mindre kapacitet til at håndtere de komplekse problemstillinger som hjemløse oplever.

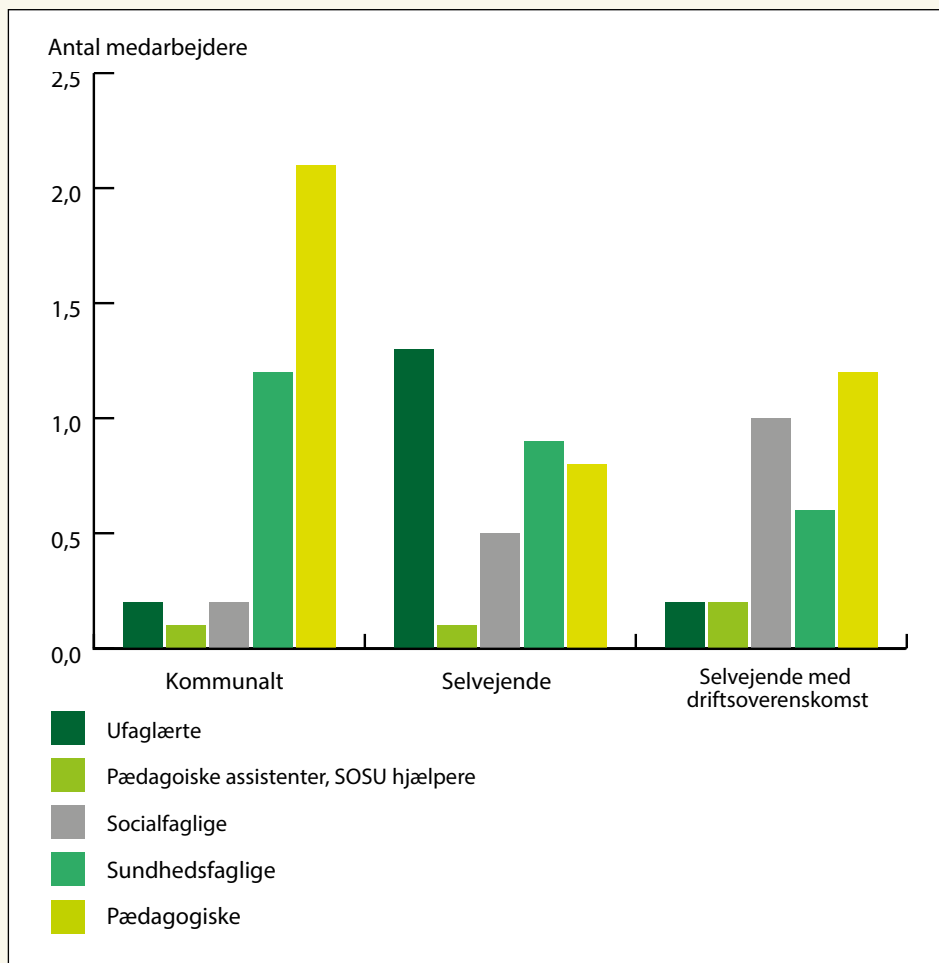
FAGLIG KVALITET PÅ VÆRESTEDERNE

I det følgende præsenteres, hvordan den faglige kvalitet på værestederne varierer inden for de enkelte organisationsformer.

For at undersøge forskelle i kvaliteten blandt de deltagende væresteder har vi i spørgeskemaet spurgt ind til en række forskellige parametre, såsom personalets faglighed, hvor ofte personalet har faglig sparring samt værestedernes aktivitetsniveau. Disse parametre vil i det følgende blive analyseret ud fra tre af organisationsformer: selvejende, selvejende med drift og kommunale væresteder. De brugerdevne væresteder vil også indgå i analysen om værestedernes aktivitetsniveau.

Søjlediagrammet nedenfor viser den gennemsnitlige fordeling af faglighed, opdelt på de tre organisationsformer¹³:

Diagram 2: Oversigt over gennemsnitlig fordeling af fagligheder fordelt på organisationsform.

¹³ De brugerdrevne væresteder fremgår ikke i diagrammet, da de i overvejende grad er drevet af frivillige. Vi er opmærksomme på, at frivillige også kan have relevante fagligheder. Det var dog ikke muligt at kortlægge deres baggrund i denne undersøgelse. Dette fordi vi oplevede, at de kontaktpersoner, der skulle besvare spørgeskemaet, ikke altid havde viden herom, da antallet af frivillige også kan variere en hel del. Dette uddyber vi under afsnittet om 'brugen af frivillige'. De frivilliges baggrunde er derfor opgjort i en samlet kategori, som hedder 'anden baggrund'.

Ud fra diagrammet kan vi se, at det gennemsnitlige antal medarbejdere med henholdsvis pædagogisk og sundhedsfaglig baggrund er højest blandt de kommunale væresteder, med et gennemsnit på henholdsvis 2,1 og 1,2 medarbejdere. De selvejende væresteder med driftsaftale har i gennemsnit 1,2 medarbejdere med pædagogisk baggrund og 0,6 medarbejdere med sundhedsfaglig baggrund. De selvejende væresteder skiller sig ud ved at have det højeste antal ufaglærte personer med et gennemsnitligt antal på 1,3 medarbejdere. Vi kan desuden se, at det gennemsnitlige antal medarbejdere med socialfaglig baggrund er højest blandt selvejende væresteder med driftsaftale og de selvejende med et gennemsnit på henholdsvis 1 og 0,5 medarbejdere.

Vi har også spurgt ind til personalets praksis, hvad angår faglig refleksion og sparring, da dette er med til at tegne det samlede billede af den faglige kvalitet på værestederne.

Følgende tabel viser svarfordelingen på spørgsmålet om, hvor ofte værestedet afholder møder med fokus på faglig refleksion og sparring:

Tabel 6: Oversigt over hyppigheden af møder af faglig karakter fordelt på organisationsform

	1 eller flere gange om ugen	1 gang hver anden uge	1 gang om måneden	Ad hoc sparring og faglige refleksioner	Møder med et praktisk formål	Andet
Selvejende	25 %	6 %	38 %	19 %	0 %	13 %
Selvejende med kommunal driftsaftale	35 %	12 %	18 %	6 %	12 %	18 %
Kommunalt drevet	39 %	26 %	10 %	15 %	2 %	8 %

Af tabellen fremgår det, at de kommunalt drevne væresteder og de selvejende væresteder med kommunal driftsaftale hyppigst afholder møder med fagligt fokus, dvs. 1-2 gange ugentligt eller 1 gang hver anden uge.

Aktivitetsniveau og variation i tilbud

Da vi i dette projekt skal ud at igangsætte aktiviteter for tidligere hjemløse, er det relevant at få et indblik i aktivitetsniveauet og variationen af aktiviteter og tilbud på værestederne. Tallene kan ikke bruges til at sige noget om selve kvaliteten af enkelte aktiviteter og tilbud, ligesom vi heller ikke ved, hvor mange brugere, der rent faktisk deltager i de enkelte aktiviteter og tilbud.

Nedenfor ses en tabel, der viser, hvilke aktiviteter der er en del af værestedernes daglige drift opdelt på de fire organisationsformer. Værestederne kunne i dette spørgsmål angive flere svarmuligheder.

Tabel 7: Oversigt over aktivitetsformer indeholdt i værestedets daglige drift

Organisationsform	Basal omsorg	Én til én samtaler	Fællesskabende aktiviteter	Gruppeforløb	Fremskudt sagsbehandling	Fremskudt sagsbehandling
Selvejende	81 %	88 %	94 %	19 %	31 %	19 %
Selvejende med kommunal driftsaftale	94 %	82 %	88 %	12 %	35 %	35 %
Kommunalt drevet	74 %	70 %	95 %	43 %	3 %	18 %
Brugerdrevet	86 %	71 %	57 %	43 %	0 %	0 %

Tabellen viser, at 94 procent af de selvejende væresteder tilbyder fællesskabende aktiviteter, som en del af den daglige drift. Derudover er én til én samtaler (88 procent) og basal omsorg (81 procent), de aktiviteter, der er mest udbredte blandt de selvejende væresteder. 19 procent tilbyder gruppeforløb og fremskudt sagsbehandling, mens 31 procent tilbyder fremskudte sundhedsydelser.

Blandt de selvejende med kommunal driftsaftale svarer størstedelen, 94 procent, at basal omsorg, er en del af den daglige drift. Dernæst er fællesskabende aktiviteter (88 procent) og én til én samtaler (82 procent) blandt de mest udbredte aktiviteter og tilbud. Gruppeforløb er mindst udbredt blandt denne kategori af væresteder, mens 35 procent svarer, at både fremskudt sagsbehandling og fremskudte sundhedsydelser er en del af den daglige drift.

Kigger vi på de kommunale væresteder, er de fællesskabende aktiviteter dominerende med 95 procent af værestederne, der svarer, at det er en del af den daglige drift. Derudover har de kommunale væresteder i overvejende grad fokus på basal omsorg og individuelle samtale. Her svarer henholdsvis 74 og 70 procent, at disse tilbud er en del af den daglige drift. Svarfordelingen viser også, at de kommunale i langt mindre grad fokuserer på fremskudt sagsbehandling (tre procent) og fremskudte sundhedsydelser (18 procent). Til gengæld svarer næsten halvdelen, 43 procent, at de tilbyder gruppeforløb.

Blandt den mindst udbredte kategori af organisationsformerne, de brugerdrevne/frivillige, er basal omsorg den mest udbredte aktivitet med 86 procent, dernæst én til én samtaler med 71 procent. Derudover tilbyder henholdsvis 57 og 43 procent af de

brugerdrevne væresteder fællesskabende aktiviteter og gruppeforløb. Ingen i denne gruppe tilbyder fremskudte sundhedsydelser- og sagsbehandling.

Svarfordelingen i diagrammet viser, at størstedelen af de deltagende væresteder tilbyder fællesskabende aktiviteter, basal omsorg og individuelle samtaler som en del af værestedernes daglige drift. Dette kan indikere, at der generelt er et godt aktivitetsniveau, samt god variation i aktiviteter og tilbud på tværs af organisationsformerne. Gruppeforløb er i overvejende grad udbredt blandt de kommunale væresteder, mens fremskudt sagsbehandling og fremskudte sundhedsydelser i højere grad tilbydes blandt selvejende væresteder og selvejende med kommunal driftsaftale.

Gruppen af brugerdrevne væresteder har generelt et lavere aktivitetsniveau og mindre variation i tilbuddene sammenlignet med de andre organisationsformer. Dette stemmer overens med det samlede billede af, at værestederne har forskellige rammer, vilkår og målgrupper, som giver dem forskellige forudsætninger for at løfte den faglige kvalitet i det daglige arbejde ude på værestederne.

Det er samtidigt relevant at fremhæve vigtigheden af, at værestederne har tid og ressourcer til at udøve den nødvendige sociale støtte i forhold til at facilitere og rammesætte aktiviteter og socialt samvær, når tidligere hjemløse skal indgå i nye fællesskaber, ligesom samarbejde med andre aktører kan være nødvendig for at understøtte brugernes ofte komplekse problemstillinger.

I det følgende kigger vi nærmere på, hvad værestederne selv vurderer at være deres største styrker og udfordringer.

STØRSTE STYRKER: RUMMELIGHED, AT MØDE BRUGERNE I ØJENHØJDE OG EN PLADS I FÆLLESSKABET

I den foregående del af analysen har vi kigget på generelle karakteristika omkring værestedernes rammer, vilkår og målgrupper, opdelt efter de forskellige organisationsformer. I den kvalitative del af spørgeskemaet ses nogle gennemgående temaer i svarene om værestedernes styrker og udfordringer. I spørgeskemaundersøgelsen har vi bedt værestederne om selv at sætte ord på, hvad deres største styrker er.

Det der går igen, er rummeligheden. Bl.a. at møde folk hvor de er, og at se deres styrker fremfor svagheder samt tilbyde dem en plads i et fællesskab, hvor de kan udvikle sig.

På næste side fremhæves nogle eksempler, som sætter ord på, hvad værestedernes største styrker er.

Når man ser særskilt på de brugerdrive væresteder, så er det noget andet, de fremhæver, som deres største styrke. Mange af de brugerdrive væresteder ser det som deres store styrke, at alle frivillige er tidligere misbrugere, som selv har gennemlevet en recovery-proces. De fremhæver, at de levede erfaringer skaber troværdighed.

VÆRESTEDERNES STØRSTE UDFORDRINGER: PERSONALEMANGEL, NEDSKÆRINGER OG STOR DIVERSITET I MÅLGRUPPEN

I undersøgelsen har vi også bedt værestederne om selv at sætte ord på, hvad deres største udfordringer er. De udfordringer, som bliver nævnt af langt de fleste væresteder, er personalemangel, nedskæringer og mangel på tid, hænder og ører.

Dernæst er der mange som nævner, at der kan være en stor udfordring forbundet med at rumme så bred en målgruppe. Mange væresteder oplever at have brugere med meget forskelligartede behov og problemstillinger. Flere nævner også, at det kan være en udfordring, når der opstår interne konflikter imellem brugerne.

Et enkelt værested nævner, at de oplever, at deres brugere kan vente mere end et halvt år på at få tildelt bostøtte og at denne ventetid kan have fatale helbredsmæssige konsekvenser.

Analysedel 3: Hvad kendetegner væresteder, der har brugere med hjemløseproblematikker

Omdrejningspunktet for den sidste analysedel er at kortlægge, hvad der kendetegner de væresteder, der i undersøgelsen har svaret, at de på nuværende tidspunkt har brugere med hjemløseproblematikker, der benytter værestedet. Dette vil vi gøre ved at sammenholde data fra de to grupper.

Kigger vi på tværs af alle væresteder, har 40 procent svaret, at de aktuelt har brugere med hjemløseproblematikker, der benytter værestedet. Omvendt har 56 procent af værestederne svaret, at de ikke på nuværende tidspunkt er i kontakt med målgruppen.

I følgende tabel ses en oversigt, der viser svarfordelingen på udvalgte spørgsmål. Spørgsmålene sætter fokus på samarbejde og forskellige typer af indsatser, som er relevante for personer med hjemløseproblematikker, og herudover i hvilke omfang, der bliver efterspurgt mere viden og samarbejde herom.

Tabel 8: Oversigt over svarfordeling ift. samarbejde og indsatser blandt væresteder, der hhv. har og ikke har brugere med hjemløseproblematikker.

	Væresteder der har brugere med hjemløseproblematikker (40 %)	Væresteder der ikke har brugere med hjemløseproblematikker (56 %)
Er der tilbud målrettet personer med hjemløseproblematikker	27 % Ja 59 % Nej 15 % Ved ikke	3 % Ja 85 % Nej 10 % Ved ikke
Tilbyder værestedet følgende indsatser	32 % Gadeplansarbejde/opsøgende arbejde 49 % Brobygning til herberger og forsorgshjem 17 % § 85 støtte 10 % § 99 støtte 29 % Fremskudte indsatser på værestedet	17 % Gadeplansarbejde/opsøgende arbejde 15 % Brobygning til herberger og forsorgshjem 15 % § 85 støtte 10 % § 99 støtte 29 % Fremskudte indsatser på værestedet
Værestedet samarbejder med følgende aktører på hjemløshedsområdet)	66 % Forsorgshjem og herberger 37 % Almene boligforeninger 34 % Den kommunale boliganvisning	14 % Forsorgshjem og herberger 19 % Almene boligforeninger 15 % Den kommunale boliganvisning
Oplever værestedet at blive inddraget i den kommunale hjemløseindsats	44 % Ja 39 % Nej 17 % Ved ikke	15 % Ja 36 % Nej 49 % Ved ikke
Værestedet efterspørger mere viden om den kommunale hjemløseindsats	34 % Ja 56 % Nej 10 % Ved ikke	14 % Ja 64 % Nej 22 % Ved ikke

Svarfordelingen på det første spørgsmål, om værestedet har målrettet tilbud til brugere med hjemløseproblematikker, viser, at langt størstedelen af værestederne i begge grupper har svaret nej til dette spørgsmål. Det kan være et udtryk for, at langt de fleste væresteder ikke har specifikke tiltag til målgruppen, men at deres tilbud henvender sig til alle brugerne. Svarfordelingen viser samtidig også, at 27 procent i gruppen af væresteder, der er i kontakt med målgruppen, har svaret ja til, at de har tilbud målrettet personer med hjemløseproblematikker. Det står i modsætningen til gruppen af væresteder, der har svaret, at de ikke er i kontakt med målgruppen, da kun tre procent har svaret ja til, at værestedet har målrettet tilbud til brugere med hjemløseproblematikker.

Går vi mere i dybden med de specifikke indsatser, har vi i undersøgelsen blandt andet spurgt ind til, om værestederne tilbyder følgende indsatser, som er relevante for målgruppen: gadeplansarbejde/opsøgende arbejde, brobygning til herberger og forsorgshjem, §§ 85- og 99 støtte og fremskudte indsatser på værestedet. Her viser svarfordelingen, at disse indsatser generelt er mere udbredte blandt væresteder, der er i kontakt med målgruppen sammenlignet med de væresteder der har svaret, at de på nuværende tidspunkt ikke har brugere med hjemløseproblematikker, der benytter værestedet. Især brobygning til herberger og forsorgshjem, der med 49 procent er næsten tre gange så udbredt blandt gruppen af væresteder, der er i kontakt med målgruppen.

Også i spørgsmålet om, hvem værestederne samarbejder med på hjemløshedsområdet, viser svarfordelingen en markant forskel blandt de to grupper. Samarbejde med forsorgshjem og herberger er mere end tre gange så udbredt (66 procent) blandt gruppen af væresteder, der har brugere med hjemløseproblematikker. Herudover er samarbejdet med almene boligorganisationer (37 procent) og de kommunale bolig-anvisninger (34 procent) mere end dobbelt så udbredt blandt de væresteder, der er i kontakt med målgruppen personer med hjemløseproblematikker.

På spørgsmålet om hvorvidt værestederne oplever at blive inddraget i den kommunale hjemløseindsats, viser svarfordelingen blandt gruppen af væresteder, der er i kontakt med målgruppen, at 44 procent oplever at blive inddraget, mens hele 39 procent i denne gruppe ikke oplever, at kommunen inddrager dem.

Blandt gruppen af væresteder, der ikke aktuelt har brugere med hjemløseproblematikker, svarer 15 procent ja til, at de oplever at blive inddraget, mens 36 procent svarer nej, og hele 49 procent svarer ved ikke. De mange væresteder, der i denne gruppe har svaret ved ikke, kan betyde en generel lavere opmærksomhed på hjemløshed blandt disse væresteder. Det kan også være et udtryk for, at værestederne generelt ikke oplever hjemløshed som brugernes primære udfordring, men i højere grad ensomhed og psykisk sårbarhed og/eller diagnoser, som det blev beskrevet i afsnittet om kernemålgruppen.

Det sidste spørgsmål, der er præsenteret i ovenstående tabel, viser svarfordelingen på, om værestederne vurderer at have behov for mere viden om kommunens hjemløseindsats. Her svarer begge grupper i højere grad nej på dette spørgsmål, henholdsvis 56 procent blandt de væresteder der er i kontakt med målgruppen og 65 procent blandt de væresteder, der ikke har personer med hjemløseproblematikker. Igen kan dette også være et udtryk for, at værestederne i denne svarkategori i mindre grad ser hjemløshed som en central problemstilling. Det er også bemærkelsesværdigt, at der samtidig er mere end dobbelt (34 procent) så stor efterspørgsel på mere viden om kommunens hjemløseindsats blandt de væresteder, der svarer, at

de på nuværende tidspunkt er i kontakt med målgruppen. Dette kan også være et udtryk for et øget behov for at kunne støtte brugere med hjemløseproblematikker bedre.

UDDYBENDE BESVARELSER: HVORDAN KAN VÆRESTEDET INDGÅ SOM SAMARBEJDSPARTNER I KOMMUNENS HJEMLØSEINDSATS

Værestederne har i undersøgelsen også haft mulighed for at beskrive, hvordan deres værested kan indgå som samarbejdspartner i kommunens hjemløseindsats. Svarene varierer på tværs af begge grupper, men i begge grupper er der væresteder, der efterspørger mere viden, f.eks. at repræsentanter fra kommunen kommer ud for at holde oplæg om emnet.

Blandt gruppen af væresteder, der ikke er i kontakt med målgruppen, har 15 forskellige væresteder svaret på spørgsmålet. Flere svar bærer præg af, at der i perioder kun er brugere med hjemløseproblematikker, der benytter værestedet. Et værested beskriver, hvordan de ofte bliver brugt som stedet, hvor den hjemløse mødes med forskellige faggrupper, da værestedet kan tilbyde måltider, bad og tøj. Et andet værested beskriver, at de har god kontakt til et socialt botilbud i kommunen, når behovet opstår. Et tredje værested beskriver, at det ligger i samme bygning og har samme leder som socialpsykiatrien. Flere af værestederne i denne gruppe henviser til andre indsats, og andre væresteder beskriver, at de ikke kan hjælpe folk i bolig eller at behovet ikke er der på grund af byens størrelse.

For de væresteder, der er i kontakt med målgruppen, har 12 væresteder svaret på spørgsmålet. Flere svar bærer præg af, at de har et aktivt og tæt samarbejde med kommunerne. Et værested nævner, at de indgår i netværkssamarbejde med og omkring borgeren. Flere beskriver et godt samarbejde med kommunerne omkring Housing First, og at de f.eks. hjælper med kontakt til boligformidling, ansøgning om indskudslån, økonomisk rådgivning og/eller hjælp til flytning med mere. Andre væresteder giver udtryk for, at der skal være mere fokus på, at værestederne kan tilbyde noget andet i dagtimerne, og at de hjemløse skal have viden om værestederne. Et enkelt værested, der har kontakt til målgruppen, fremhæver, at værestedet bruges, når de mangler netværk i overgangen til bolig. Det er altså ganske få væresteder, der på tværs af begge grupper nævner fællesskaber og aktiviteter som et område, hvor de særligt kan bidrage til kommunens hjemløseindsats. Kigger vi på værestedernes beskrivelser af, hvad der er de største styrker i det arbejde, de udfører, nævner langt de fleste enten at bekæmpe ensomhed, skabe tryghed, fællesskab, sociale relationer, tilhørsforhold - at skabe et fælles tredje og netværk, som de største styrker i det arbejde, de udfører.

Opsamling

Siden 2009 har Danmark arbejdet med at implementere Housing First, som fokuserer på at tilbyde hjemløse en bolig uden forudgående krav om f.eks. behandling. Denne tilgang har vist sig at være effektiv, men udbredelsen er begrænset, og mange kommuner har endnu ikke implementeret metoden i tilstrækkelig grad. Evalueringer har påpeget udfordringer i at implementere Housing First nationalt og lokalt ofte på grund af ressourcebegrænsninger og manglende tværsektorielt samarbejde.

Forskningen viser, at deltagelse i sociale fællesskaber er essentiel for at undgå tilbagefald til hjemløshed og samtidig fastholde et meningsfuldt liv i egen bolig. Her bliver det fremhævet, at værestederne kan spille en afgørende rolle som brobygger ved at hjælpe tidligere hjemløse med at få adgang til fællesskaber og aktiviteter, der styrker selvværd og sociale relationer.

Denne kortlægning viser samtidig, at der er betydelig forskel på, hvilke rammer og vilkår de enkelte væresteder har for at løfte den faglige kvalitet i forhold til at lave aktiviteter for tidligere hjemløse. Mange væresteder nævner i denne sammenhæng personalemangel og økonomiske nedskæringer som barrierer for at opretholde og udvikle deres tilbud. Forskningen viser, at det er essentielt, at personalet kan udøve den nødvendige sociale støtte i forhold til at facilitere og rammesætte aktiviteter og det sociale samvær, når tidligere hjemløse skal indgå i nye fællesskaber. Når vi i projektets anden fase skal facilitere tværfaglige samarbejder, som skal understøtte aktiviteter for tidligere hjemløse, forudsætter dette, at værestederne har medarbejdere med den nødvendige faglighed, som kan rammesætte og facilitere aktiviteterne. De brugerdrevede væresteder, som i overvejende grad er baseret på frivillige ressourcer, skiller sig ud, da disse generelt må siges at have sværere forudsætninger for at indgå i tværfaglige samarbejder.

Analysen viser også, at en betydelig lavere andel af kommunale væresteder har brugere med hjemløseproblematikker (31 procent) sammenlignet med de selvejende væresteder (69 procent). Det kan skyldes visitationen af andre målgrupper, men kan for kommunerne også indikere et potentiale for i højere grad strategisk at sætte fokus på at inddrage værestederne i hjemløseindsatsen. Dette kunne f.eks. indebære større (og mere formaliseret) samarbejde med specialiserede aktører men også muligheden for at afsætte flere ressourcer til målrettede tilbud for denne målgruppe. Dette taler direkte ind i formålet med dette projekt, hvor vi i 2025, i samarbejde med udvalgte kommuner og væresteder, skal afprøve og udvikle konkrete aktiviteter for at hjælpe tidligere hjemløse ind i fællesskaber.

Analysen viser også, at kun tre procent af de kommunale væresteder tilbyder frem-skudt sagsbehandling sammenlignet med selvejende og selvejende med kommunal driftsaftale, hvor hhv. 31 og 35 procent tilbyder denne indsats i samarbejde med kommunen. Dette kan indikere et stort potentiale for, at kommunerne bliver bedre til at indtænke værestederne i den samlede sociale indsats, jævnfør projektet Styrket indsats på værestederne, der viste store gevinster ved at styrke værestedernes rolle. F.eks. blev den faglige indsats overfor målgruppen styrket, og det lykkedes at komme i kontakt med borgere, man hidtil ikke var lykkedes at skabe kontakt til.

Der er brug for at styrke det tværsektorielle samarbejde på hjemløseområdet og indtænke værestederne i denne indsats, så der kan blive bygget bro mellem samfundet og personer med hjemløseproblematikker, herunder tidligere hjemløse. Med omlægning af §§ 104 til 79 er der samtidig stor risiko for at værestedernes potentiale ikke bliver prioriteret ude i kommunerne, da værestederne er et kan og ikke et skal tilbud.

Litteraturliste

Andersen, P. (2023). Debat: Tidligere chefredaktør på Hus Forbi: Hjemløserereformen sender gadesovere og sofasurfere bagerst i køen.

Tidligere chefredaktør på Hus Forbi: Hjemløserereformen sender gadesovere og sofasurfere bagerst i køen - Altinget - Alt om politik: altinget.dk

Arbejderen.dk (2024). Analyse: Hjemløse oplever, at kommuner ikke lever op til krav i hjemløserereform. Arbejderen.

Hjemløse oplever, at kommuner ikke lever op til krav i hjemløserereform

Benjaminsen, L. (2023a). Housing First i kommunen. En kvalitativ undersøgelse af muligheder og udfordringer i omstillingen til Housing First på hjemløshedsområdet. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Benjaminsen, L. (2023b). Debat: Vive: Tværfaglig støtte og egnede boliger er afgørende for en vellykket hjemløserereform. Altinget.

Vive: Tværfaglig støtte og egnede boliger er afgørende for en vellykket hjemløserereform - Altinget - Alt om politik: altinget.dk

Benjaminsen, L., Andrade, S. B. & Enemark, M. H. (2022a). Fællesskabsmålingen 2022: En undersøgelse af livsvilkår og social eksklusion i Danmark. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Benjaminsen, L. (2022b). Hjemløshed i Danmark, 2022. National kortlægning. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Benjaminsen, L., Christensen, R.A., & Hundahl, M.S. (2020). Udbredelsen af Housing First: Muligheder og barrierer i implementeringen af Housing First på hjemløshedsområdet i Danmark. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Benjamin, L. & Enemark, M. H. (2017). Veje ind og ud af hjemløshed. En undersøgelse af hjemløshedens forløb og dynamik. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Espersen, H. H. (2024). Civilsamfundet i den offentlige samskabelsesdagsorden: Deltagelse og styring i udvalgte samskabelsesinitiativer i danske kommuner. Roskilde Universitet.

Hjelmar, U., Kloppenborg, H. S. & Larsen, P.T. (2016). Styrkelse af værestedernes rolle i den sociale indsats – En evaluering af erfaringer fra kommuner med en samarbejdsmodel. København: KORA – Det Nationale Institut for Kommuners og Regioners Analyse og Forskning.

Ibsen, J. T., Hansen, N. N., Grønfeldt, S. T., & Rosenberg, A. W. (2024). Fra bolig til hjem – Teorier og praksiserfaringer om hjemlighed, hjemfølelse og meningsfulde fællesskaber efter hjemløshed. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Kaltoft, C. & Korff, U. (2015). De Små Skridts Metode 2.0: Fokus på forandring. (2. udgave.). Landsforeningen af Væresteder.

Kaltoft, C. & Thisgaard, O. (2005). Mulighedernes Værested: Fra omsorg til lavtærskel til samvær og aktivitet. Landsforeningen af Væresteder.

Kk.dk. (2013). Værestedsanalyse på udsatteområdet. Socialforvaltningen, Københavns Kommune. Lokaliseret d. 12/11-2024 fra: 1d709658-8bc2-4368-84af-d42299d78793-bilag-14_0.pdf.

Krog, J. et al. (2024). Syv organisationer: ministers planer kan føre til, at tilbud for særligt socialt udsatte lukker. Altinget.

Syv organisationer: Ministers planer kan føre til, at tilbud for særligt udsatte lukker - Altinget - Alt om politik: altinget.dk.

Landsforeningen af Væresteder & Public Futures (2020). Årsrapport for udsatteområdet, 2020. Landsforeningen af Væresteder.

Lauritzen, D. B. (2023). Inflation slår hul i central boligaftale: Hver fjerde billige bolig ventes tabt. Altinget. Lokaliseret d. 12/11-2024 fra: Inflation slår hul i central boligaftale: Hver fjerde billige bolig ventes tabt - Altinget - Alt om politik: altinget.dk

Regeringen.dk. (2021). Aftale mellem regeringen (Socialdemokratiet), Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten og KristenDemokraterne om: Fonden for blandede byer – flere billige boliger og en vej ud af hjemløshed af 26. november 2021. Regeringen. Lokaliseret d. 12/11-2024 fra: aftaletekst-aftale-om-etablering-af-fonden-for-blandede-byer.pdf.

Socialstyrelsen. (2021). Styrket implementering af Housing First: Erfaringer fra danske kommuner Odense: Socialstyrelsen. Lokaliseret d. 12/11-2024 fra: Styrket implementering af Housing First

Socialstyrelsen. (2023). Indsatsbeskrivelse: Modificeret ACT-indsats. Odense: Socialstyrelsen. Lokaliseret d. 12/11-2024 fra: Indsatsbeskrivelse.

Social.dk. (2023a). Critical Time Intervention (CTI) til personer i hjemløshed. Social- og Boligstyrelsen. Lokaliseret d. 12/11-2024 fra: Critical Time Intervention (CTI) til personer i hjemløshed | social.dk

Social.dk. (2023b). Intensive Case Management (ICM). Social- og Boligstyrelsen. Lokaliseret d. 12/11-2024 fra: Intensive Case Management (ICM) | social.dk

Social.dk. (2023c). Assertive Community Treatment (ACT) - Hjemløshed. Social- og Boligstyrelsen. Lokaliseret d. 12/11-2024 fra: Assertive Community Treatment (ACT) - Hjemløshed | social.dk

Sonne-Frederiksen, A., M. & Lunar, S. & Nielsen, H. & Nielsen, H. (2017). Klubber og væresteder. En kvalitativ undersøgelse af arbejdet med unge i klubber og væresteder i udsatte boligområder. København: Center for Boligsocial Udvikling. Lokaliseret d. 12/11-2024 fra: klubber-og-vaeresteder-en-kvalitativ-undersogelse-af-arbejdet-med-unge-i-klubber-og-vaeresteder-i-udsatte-boligomraader.pdf

Sm.dk. (u.å.). Initiativer og indsatser til personer i hjemløshed. Social- og Boligministeriet. Lokaliseret d. 12/11-2024 fra: Initiativer og indsatser til personer i hjemløshed - Social- og Boligministeriet (sm.dk).

Svejstrup, A. (2023). Knaster ved den nye hjemløserreform. SAND: De Hjemløses Landsorganisation.
Knaster ved den nye hjemløserreform - Sand - de hjemløses landsorganisation

	I Værestedets standpunkt til det samlede socialområde						II Værestedets arbejdsindsats		
	Udmærket	Meget tilfredsstillende	Tilfredsstillende	Jævnt tilfredsstillende	Mindre tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende	Særdeles god	Tilfredsstillende	Forbedring ønskelig
Vilkår									
Brugerinddragelse									
Brugerinvolvering									
Personale									
Personalets mulighed for faglig refleksion/sparring									
Ugentlige aktiviteter									
Gruppeforløb									
Kurser									
Råd og vejledning									
Mulighed for nye roller									
Fremskudt sagsbehandling									
Brobygning									
En til en samtaler									
Bisidder									
Følgeskab									
Hot spot									
Tværsektorielt samarbejde									
Fortsæt listen....									

Bemærkninger:

Byrådets underskrift:

Brugernes underskrift:

